

Berichten

Buitenland

Voor de Nederlandse agribusiness, jaargang 33, nummer 2/3, februari/maart 2008

In dit nummer:

- Irene Mouthaan: "De bio-based economy werkt nu al in ons voordeel"
- Argentinië: Rundvlees zoekt weg naar de wereldmarkt
- Oost- en Midden-Europa: Ruimte voor varkens

Colofon

Berichten Buitenland is een uitgave van de directie Industrie en Handel van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Deze publicatie is bestemd voor het Nederlandse agrarische bedrijfsleven, met als doel informatie te verstrekken over ontwikkelingen op agrarisch handelsgebied, buitenlandse markten, kwaliteiten etiketteringvoorschriften, wetgeving, landbouwprojecten, handelsbemiddeling, enz.

De berichtgeving van dit blad komt mede tot stand met medewerking van de landbouwraden die zijn verbonden aan de Nederlandse ambassades in het buitenland en de beleidsmedewerkers van de directie Industrie en Handel.

Uitgever:

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Industrie en Handel
Bezuidenhoutseweg 73
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
www.minInv.nl/agribusiness

Informatie en abonnementen:

Voor informatie over artikelen of een (gratis) abonnement op Berichten Buitenland kunt u contact opnemen met de heer J.J.M. Verbeek,

Tel.: +31 (0)70 – 378 40 64

Fax: +31 (0)70 – 378 61 23

E-mail: j.j.m.verbeek@minInv.nl

Productie:

Exxion Communicatie

ISSN 0920 - 0975

Het overnemen of vermenigvuldigen van artikelen uit Berichten Buitenland is alleen toegestaan met bronvermelding.

N.B. Zoals gebruikelijk bij handelsbemiddeling, wordt alle informatie verstrekt buiten de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Inhoudsopgave

"De bio-based economy werkt nu al in ons voordeel"	3
De rondgang...	5
Column	6
Argentijns rundvlees zoekt weg naar de wereldmarkt	7
Ruimte voor varkens	9
Kort graag...	12
Korte berichten uit het buitenland	14
Match Makingreis naar Brno, Tsjechië	21
Bizmatch naar Colombia	21
Exportise	22
Nieuws	23
Statistiek	24

Irene Mouthaan, themaleider bio-based economy van I & H:

“De bio-based economy werkt nu al in ons voordeel”

Directie Industrie en Handel van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit combineert in haar beleid én handelen duurzaamheid en economie. Die combinatie komt glashelder naar voren in de bio-based economy. Irene Mouthaan is als themaleider bij de directie Industrie en Handel van het Ministerie van LNV verantwoordelijk voor het thema bio-based economy en daarmee initiërend aanspreekpunt voor initiatieven en projecten, bijvoorbeeld vanuit de agribusiness.

Het bio-based ideaal

Een economie die ons laat leven met minder verontreiniging, die ketens sluit en verbindt. Die wens is van levensbelang en dringt steeds meer door. De pioniersfase is achter de rug en nu volgt de steeds bredere en diepere acceptatie en ontwikkeling. In Nederland, in Europa en in de wereld. Discussies over de noodzaak het tij te keren en het nut van het bio-based ideaal zijn diep in de maatschappij doorgedrongen. Toch is meer actie geboden. Van belang is het bundelen van de krachten die zijn voortgekomen uit de fossiele economie zoals agro, chemie en logistiek met een bioduurzame economie waar voordeel wordt behaald met bijvoorbeeld de reststromen uit de agribusiness. “Die bundeling maakt momenteel de krachten vrij die de voorspoedige groei van de bio-based economy voeden,” zegt Irene Mouthaan. “Met nog veel vragen en onverwachte uitkomsten, maar met uitzicht op een duurzame economie in de toekomst pakt de agri-business dit ideaal met beide handen aan. De mondiale bewegingen op het gebied van bio-based economy zorgen voor de toename van allerlei interessante kansen, waar met name het exporterend bedrijfsleven van kan profiteren. Misschien kan een aantal economieën nu nog niet mee, maar hun achterstand zou in de toekomst wel eens hun extra grote kans kunnen vormen. Als ze nu de inhaalrace binnen de oude economie een halt toe roepen om bio-based die ruimte te geven, dan zien we ze een enorme stap maken vanuit het verleden naar de toekomst. Dat bewustzijn is mondiaal aanwezig en zou wel eens trend kunnen worden. Aan Nederland om daarin als deskundige partij een grote rol te gaan spelen. Wij voldoen met een sterk ontwikkelde agro- en chemische industrie en een toonaangevende research en development aan de basisvoorwaarden om de bio-based economy mondiaal succesvol te helpen groeien. Het Platform Grondstoffen waarin agribusiness, chemie, kennisinstellingen en NGO's constructief samenwerken, heeft halverwege vorig jaar haar ambities geformuleerd die er niet om liegen: 30% groene grondstoffen in 2030.”

Veel bereikt

We kennen de traditionele toepassingen, die aantonen dat vele vormen van bio-based al langer worden gehanteerd. Natuurlijke oliën in verven, natuurlijke stoffen in wasmiddelen en cosmetica en natuurlijke vezels voor textiel. Maar de voortgang is al veel dieper doorgedrongen. In de procesindustrie wordt industriële biotechnologie steeds meer toegepast. Minder afval en lager energieverbruik zijn de positieve gevolgen. De farmaceutische industrie profiteert en maakt de eerste medicijnen en voedingssupplementen die de bewust levende consument aanspreken. Zo toont ook de chemische industrie tal van initiatieven op het gebied van plastics en bio-ethanol. “We zijn goed op weg,” geeft Mouthaan te kennen, “We verkennen projecten die op een basis van bio-based economy van start zijn gegaan en hebben een begin gemaakt met deze in kaart te brengen. We dragen bij met het informeren en leggen van contacten en we wijzen eventueel de weg naar stimulerende bijdragen. Er is zeker nog een weg te gaan, maar we mogen niet uit het oog verliezen dat er tal van positieve ontwikkelingen in de reguliere praktijk zijn gebracht. Niet voor niets wordt begin juni van dit jaar een groot internationaal congres in Rotterdam gehouden met de titel ‘Biobased is real’. Meer dan 30 landen zijn aanwezig.”

Nu instappen

Inmiddels zijn aardappelschillen een vriendelijke grondstof voor plastics en polymelkzuur een ingrediënt voor de kunstvezels die onze matrassen meer vochtafvoerend maken. Daarin zijn we ver en het buitenland mag dergelijke innovatieve ontwikkelingen graag uit Nederland betrekken. We moeten wel gelijke tred blijven houden met de ontwikkelingen in diezelfde landen, want men zit daar niet stil. Nederland heeft echter het voordeel van een mondiaal toonaangevende agribusiness en een goed ontwikkelde chemische industrie. Hoe sneller een bedrijf nu met bijdragen op de exportmarkt, die de mondiale bio-based economy in snel tempo doet opbloeien, actief wordt, hoe meer voordeel het uit de veelbelovende ontwikkelingen kan halen. Dat is ook de motivatie van de directie I & H van het ministerie om ontwikkelingen te steunen met bijvoorbeeld het organiseren van workshops en het bijdragen aan congressen en symposia. Verheugend is de voortgang die onze onderzoekcentra maken zoals onder andere TU Delft, RU Groningen, het Copernicusinstituut en Wageningen Universiteit en Researchcentrum. De WUR slaagde er onlangs in 25 kilo stro om te zetten in bio-ethanol, een belangrijke stap op weg naar de tweede generatie biobrandstoffen uit groene grondstoffen. Het programma Groene Grondstoffen van de WUR heeft vooruitgang geboekt met hoogwaardige toepassingen zoals in weekmakers, plantenspotten en verven.

Om te onderstrepen dat de bio-based economy al tot de reguliere economie begint door te dringen legt Mouthaan meer voorbeelden voor. Biodiesel uit natuurlijke oliën wekt al geen verwondering meer, evenals bio-ethanol uit zetmeel en suiker. Ook het antiklop middel in de benzine, dat het lood vervangt en het 'pingelen' van de zuigermotor tegengaat, wordt tegenwoordig geproduceerd uit een reststroom van de biodieselproductie.

Beschikbaar: de visie van de overheid

Mouthaan: "I & H kan met contacten, zowel binnen de eigen cirkel van landbouwraden en -attachés als via de samenwerkende ministeries, de weg wijzen richting export vanuit onze agribusiness. We werken er hard aan om dat ook voor de bio-based economy te laten opgaan, door ontwikkelingen en innovatieve toepassingen met een grote kans van slagen te volgen. Heel interessant is de overheidsvisie op de bio-based economy, die van de site van het ministerie van LNV is te downloaden. Nu al ondersteunen we initiatieven om tot meer intensieve samenwerking tussen agribusiness en chemie te komen, want daarin schuilt een grote kans.

Nu veilig stellen

De doelstellingen van de Regiegroep Chemie, waarin industrie en kennisinstellingen verenigd zijn, schrijven voor dat in 2030 het gebruik van fossiele brandstoffen gehalveerd moet zijn. De groei van de sector moet de komende 25 jaar gebaseerd zijn op hernieuwbare bronnen, waaronder agrarische grondstoffen. Als dat gerealiseerd kan worden, dan is de chemische industrie tegen die tijd grotendeels bio-based en die ontwikkeling blijft zeker niet tot ons land beperkt. Dat de vaart er goed in zit mag blijken uit de cijfers rond bio-ethanol en biodiesel: in de afgelopen vijf jaar respectievelijk een verdubbeling en een verviervoudiging van de producties. De bio-based economy mag dan wel in de kinderschoenen staan, maar de volwassen schoenmaat wordt in snel tempo aangemeten. Irene Mouthaan tenslotte: "Ons aandeel daarin kan nu met extra inzet en enthousiasme worden veilig gesteld."

FHE

Een maandelijkse rondgang langs de Nederlandse agri-vloer

De rondgang...

Farm Frites' Cees Rozendaal:

"Je moet niet ergens in het buitenland naar binnen gaan met het idee van 'We gaan dat even zo doen'. Het winnen van het vertrouwen van de lokale bevolking is een zaak van de lange termijn. Maar cruciaal voor een goede samenwerking met lokale boeren/producenten. En die is nodig als je echt je bedrijf wilt internationaliseren. Want je kunt niet alles zelf doen, en je moet dat ook niet willen", zegt Cees Rozendaal (56), manager aardappelen bij Farm Frites, waar hij al bijna 20 jaar werkzaam is.

Op het moment van interviewen is Rozendaal juist terug van een vierdaagse meeting in Egypte, waar Farm Frites één van zijn buitenlandse vestigingen heeft. "Het was een samenkomst van circa 25 mensen, allemaal van ons eigen bedrijf, uit Argentinië, Polen, China, Europa en natuurlijk Egypte. Doel was het uitwisselen van gegevens tussen onze regionale experts over de aardappelteelt. Dit alles in het kader van een voortdurende perfectionering van de bedrijfsvoering."

"In Egypte zijn wij de enige fritesindustrie, dus onze productie daar – zo'n 140.000 ton per jaar – is eigenlijk uitsluitend bestemd voor de Egyptische markt, die natuurlijk vooral in de hoofdstad Caïro ligt. We zitten hier sinds 1990, toen onze oprichter Gerrit de Bruijne door een Koeweitse investeerder werd benaderd om in dit land de aardappelteelt van de grond te tillen." Naast aardappelvelden staat er een verwerkingsfabriek. Inmiddels omvat de activiteit ook diverse groenten, zoals bonen, en aardbeien. "Productie in het tegenseizoen loont; als wij de aardbeien rond de Kerst in Nederland leveren, is dat zeer profijtelijk voor ons."

Wat is het plan voor 2008? "In de komende jaren breiden wij stevig uit in Zuid-Amerika, onze Argentijnse vestiging dus. Die regio is een sterk opkomende markt. Bovendien kun je daar een goede samenwerking opbouwen met telers. Farm Frites is een grote speler op de wereldmarkt, maar begon ooit klein. "Een bezoek aan de Verenigde Staten inspireerde Gerrit de Bruijne, zelf aardappelboer, tot het oprichten van Farm Frites. Hij dacht 'Wat zij kunnen, kan ik ook'. Nu meer dan 35 jaar later zit het bedrijf in de top-drie van de wereld." En het hoofdkantoor bevindt zich nog steeds in de boerderij in Oudendoorn 'waar het allemaal begon'.

Wie mag van Cees Rozendaal de volgende keer optreden in deze rubriek? "Jan van Hoogen, commercieel directeur van Agrico. Omdat hij dé man is op pootgoedgebied".

Column

Siem Korver

'Agri-inflation' door sterk gestegen voedselprijzen

De grondstoffenprijzen voor granen, soja en melkpoeder zijn het afgelopen jaar bijzonder sterk gestegen. De prijzen zijn zelfs met 40 tot 70% toegenomen. Deze toename vertaalt zich door in een stijging van de voedselprijzen met als gevolg dat de geldontwaarding – de inflatie - sterk is beïnvloed door deze stijgingen. Hierbij wordt nu zelfs gesproken van een inflatietoename die voor een groot deel wordt veroorzaakt door de belangrijkste voedselcomponenten.

Een duidelijk voorbeeld vormt China. De voedselprijzen blijken in november 2007 met 18.2% te zijn gestegen en hierdoor kwam de totale inflatie op 6.9%. Voedsel drukt met circa 33% een stevig stempel op dit inflatiecijfer. Het totale inflatiepercentage is het hoogste niveau in elf jaar tijd! De Chinese overheid probeert deze toename in te dammen door exportheffingen van bijna 25%. In Europa wordt hetzelfde waargenomen maar dan op een lager niveau. Ook hier zien we een toename van de inflatie die voor een substantieel deel wordt veroorzaakt door de gestegen voedselprijzen.

De prijsstijgingen voor voedsel zijn waarschijnlijk nog lang niet ten einde. Aan de ene kant hebben we te maken met de toename van de vraag in de zogenaamde BRIC-landen (Brazilië, Rusland, India en China) als gevolg van de economische groei. Aan de andere kant zien we de concurrentie met de productie van biobrandstoffen.

Het voorgaande betekent dat voedsel in de meest brede zin weer een bijzondere rol gaat spelen bij de verdere economische groei in de wereld en de wijze waarop een beteugeling van de inflatie vorm moet krijgen. Economen zullen zich weer moeten bekommeren om de agro-food sector bij het monitoren en handhaven van de inflatie in de verschillende regio's van de wereld.

Duidelijk is in elk geval dat de agro-food sector een economische factor van betekenis is. En het betreft niet zomaar een factor van betekenis. Miljarden mensen moeten er van eten en leven. Reden genoeg dus om deze voedselproductie te koesteren!

Siem Korver is bijzonder hoogleraar *Food, Farming and Agribusiness* aan de Universiteit van Tilburg. Verder is hij directeur Public Affairs Food van de VION Food Group. Deze column schrijft hij op persoonlijke titel.

Wilt u reageren? Mail de redactie op s.h.hoff@minlnv.nl

Sterke ontwikkelingen in de Argentijnse rundvleessector

Argentijns rundvlees zoekt weg naar de wereldmarkt

Nergens ter wereld wordt zoveel rundvlees gegeten als in Argentinië. De consumptie in 2007 kwam uit op ruim 67 kilogram per capita en het aantal geslachte runderen lag met 14,5 miljoen op een historisch record. Rundvlees is volksvoedsel in Argentinië en menig Europese liefhebber van een biefstuk zal graag bevestigen dat de kwaliteit van het vlees superieur is.

Marktordening

Doordat rundvlees zoveel lokaal wordt gegeten, heeft de regering van president Cristina Kirchner de uitvoerige marktordeningsmaatregelen bestendigd die sinds maart 2006 zijn vastgesteld. De bevoorrading van de markt tegen lage prijzen is een prioriteit voor de regering die de inflatie ten koste van alles laag wil houden. De gemiddelde prijs die afslachthuis is vastgesteld varieert tussen de 1,10 euro en 1,25 euro. Omdat veel levensmiddelen die niet meetellen in de inflatieberekening het afgelopen jaar fors duurder zijn geworden, is de consumptie in 2007 fors gestegen. Rundvlees is aardappelen en groenten tegelijk. De meest populaire snitten op de eigen markt zijn niet dezelfde als degene die op de exportmarkt het best worden verkocht. Desondanks is de export ook geheel aan banden gelegd. Anders dan het lucratieve Hilton-quotum dit jaar van 28.000 ton richting de EU, zijn de exporten per bedrijf bevroren op de helft van het niveau van de export in 2005. In de praktijk komt dat neer op een exportplafond van 40.000 ton per maand; geen enkele exporteur doet meer dan 2000 ton per maand. Exporten moeten bovendien van tevoren worden ingeschreven in een exportregister zodat de regering de werkelijke uitvoer altijd alsnog kan corrigeren als de druk op de binnenlandse prijs toeneemt. Tegelijkertijd heeft de regering zelf baat bij de export. De internationale vraag stijgt, de prijs stijgt en een uitvoerbelasting van 15% maakt dat de overheid daar ook een nodig graantje van meepikt.

Investerings – zeker voor export

Een zwaar gereguleerde sector dus die desondanks volop mogelijkheden biedt voor Nederlandse ondernemingen. De overheid heeft al geruime tijd ook nog andere plannen op de tekentafel. Er is in brede kring overeenstemming dat de standaarden voor de binnenlandse handel omhoog moeten. Runderen worden geslacht en doormidden gedeeld en de slager krijgt een half karkas afgeleverd door een mannetje in een bebloede overall. Het is een niet erg efficiënte manier van het tot waarde brengen van het vlees, vooral omdat er ook binnen Argentinië regionale voorkeuren bestaan voor bepaalde snitten. Je zou al veel winnen als slachterijen tenminste voor- en achtervoeten zouden afleveren, zo redeneert het staatssecretariaat van Landbouw, en liever nog allerlei snitten. Als de basisstandaarden van slachthuizen omhoog gaan, zou dat ook helpen om sneller op exportmogelijkheden te kunnen inspelen. Het vraagt wel een algehele herziening van de werkwijze in de keten en veel investeringen.

De noodzaak om te investeren in faciliteiten wordt onderkend door bedrijven die contact hebben met exportmarkten. De bonus waar de hele industrie op jaagt zijn de Hilton-quota van de EU die in 2007 gemiddeld bijna 7500 euro per ton opleverden. En dat terwijl de gemiddelde opbrengst van reguliere export uitkwam op ruim 2000 euro per ton. De overheid verdeelt deze quota op geheel eigen wijze en dan gaat het soms per exporteur of verwerker om niet meer dan 40 ton. Ruim de helft van het Hilton-vlees gaat naar Duitsland. Investerings in moderne faciliteiten zijn een criterium voor de toewijzing van Hilton-quota. Ook elders wordt het potentieel van Argentinië herkend. Sinds 2005 zijn Braziliaanse en in mindere mate Amerikaanse bedrijven op het overnamepad gegaan en ook dit heeft geleid tot investeringen in faciliteiten. De veterinaire status van (grote delen) van Argentinië is uitstekend, met name in het zuiden, en de reputatie van het vlees is eveneens prima. Chili, Venezuela, de EU, Israël en de detailhandel in Rusland zijn aantrekkelijke markten en ook China is in opkomst. Pogingen worden gedaan om de Amerikaanse markt open te krijgen.

De overheid neemt nog andere maatregelen om rundvlees voor de export vrij te spelen. Waarom wordt er niet meer varkensvlees gegeten? De consumptie daarvan stijgt weliswaar fors maar ligt met acht kilogram per capita nog erg laag (de consumptie van pluimveevlees is al vrij hoog met 28 kilogram per hoofd). Ook zou het helpen als de runderen op zwaarder gewicht geslacht worden. Dit jaar wordt het minimumgewicht per dier geleidelijk aan opgetrokken van 240 kilogram naar 280 kilogram.

Feed lots en voedersystemen

Een andere interessante ontwikkeling die kansen biedt, is de opkomst van de feed lots die heeft geleid tot een ware transformatie van de Argentijnse rundvleesproductie. De afgelopen vier jaar is het aantal dieren dat in een feed lot wordt afgemest verdubbeld tot ongeveer vier miljoen. In 2007 ging het om circa 40% tot 45% van de dieren die voor de lokale markt waren bestemd (dieren waarvan het vlees voor Hilton-quota is bestemd mogen niet op deze wijze worden gehouden). Een belangrijk deel van de groei van de feed lots moet worden toegeschreven aan het rendement dat kan worden behaald met de sojateelt. Veehouders scheuren hun grasland en verhuren het aan een sojaproducteur. In de gebieden die bij uitstek geschikt zijn voor de sojateelt heeft deze wijziging van het grondgebruik vrij grote vorm aangenomen; de laatste 15 jaar betreft het voor heel het land zo iets als elf miljoen hectare gras die is overgegaan in soja, en een afname van het aantal producenten van 250 duizend naar minder dan 200 duizend. Reizen door de sojagebieden in het zuiden van de provincie Buenos Aires is een interessante ervaring. Je ziet alleen nog runderen grazen in de delen die te nat zijn voor het verbouwen van granen of oliehoudende zaden. En af en toe kom je iets tegen wat vanuit de verte lijkt op een oudebandenopslag. Eenmaal nabij gekomen blijken er dan enkele duizenden runderen bijeen te staan, scharrelend langs voederbakken.

Een belangrijke factor in het afmesten is het voer. Een deel van het rendement wordt gehaald uit het voeren van restproducten zoals bierbostel. In de 80 tot 100 dagen die de dieren in een feed lot verblijven, neemt hun gewicht met 80 tot 100 kilogram toe. De overheid geeft weliswaar een subsidie om te compenseren voor de hoge maïskosten maar om een goede, gelijkmatige kwaliteit van het vlees te kunnen garanderen, is een uitgekende voederstrategie nodig. Nederlandse bedrijven kunnen hierin een nuttige rol vervullen. Belangrijk is verder dat Argentijnse consumenten geen problemen hebben met de veranderende smaak die deze productiewijze met zich mee zou kunnen brengen. Sterker nog, het Promotiebureau Rundvlees beweert zelfs dat lokale consumenten een lichte voorkeur hebben voor het vlees van in feed lots afgemeste dieren. De feed lot maakt het ook mogelijk om de productie uit de centraal gelegen gebieden te verplaatsen naar het noorden waar de natuurlijke voedsituatie suboptimaal is. Ten slotte bieden de feed lots aan verwerkers en supermarkten de mogelijkheid om vee op voorraad te hebben. Daarmee is een betere productieplanning te doen en hebben ze zich ingedekt tegen calamiteiten zoals overstromingen in de graasgebieden. Zonder meer valt aan te nemen dat deze vorm van afmesten in de toekomst nog sterk zal groeien.

Kortom, de rundvleessector is sterk in beweging in Argentinië. De lokale markt is geheel gereguleerd maar alle partijen zoeken de weg naar de wereldmarkt. Leveranciers van slacht- en verwerkingsapparatuur en bedrijven in de voedersector kunnen er hun slag slaan. En een aardige bonus is bovendien de varkenshouderij die groeit als kool.

FV

Oost- en Midden-Europa: behoefte aan kennis en management

Ruimte voor varkens

Schaalvergroting is, als gevolg van ruimtelijke en/ of andere beperkingen, voor bedrijven in de Nederlandse varkenskolom niet altijd mogelijk. Voor een aantal bedrijven is dit aanleiding zich te oriënteren op mogelijkheden buiten Nederland. Vooral Midden- en Oost-Europese landen lijken perspectieven te bieden. Het LEI onderzocht de potenties en risico's van investeringen in Hongarije, Roemenië, Oekraïne en Rusland.

Oost- en Midden-Europese landen lijken aantrekkelijk voor investeringen in de varkenskolom: er is ruimte, er zijn geen problemen met mestafzet, er is toegang tot de Europese en de Russische markt en voedergrondstoffen worden binnenlands geproduceerd. Gezien de druk op de groene ruimte in Nederland is dat een wenkend perspectief.

De landen Hongarije, Roemenië, Oekraïne en Rusland hebben een zekere traditie in de varkenshouderij en hebben gemeen dat er een grote en groeiende vraag is naar goede kwaliteit slachtvarkens. Het loonniveau is nu nog laag. De productiviteit van bedrijven is ook laag, en de arbeidsproductiviteit is veel minder dan we hier gewend zijn, zodat de loonkosten uiteindelijk niet altijd lager zijn. Daar komt bij dat de lonen, overeenkomstig de groei van de economie, de komende jaren verder zullen stijgen.

Rusland

De politieke intenties van Rusland zijn gunstig voor verdere ontwikkeling van de varkenshouderij; het beleid is gericht op zelfvoorziening in voedselproductie en verkleining van de afhankelijkheid van andere landen. Voor varkensvlees ligt het zelfvoorzieningsniveau op 75%. De economische groei is fors en de overheid heeft de agrarische sector aangewezen als een van de nationale prioriteiten. Er is veel geld beschikbaar gesteld voor verbetering en uitbreiding van de landbouw. Het prijsniveau van varkensvlees in de supermarkten in Moskou lijkt niet veel lager te liggen dan het Nederlandse prijspeil. De varkensvleesproductie bedroeg in 2007 circa 1.950 duizend ton. De verwachting is dat importbarrières, toenemende vraag en hoge winstmarges in de varkensvleesindustrie de productiecapaciteit zullen opstuwten. De belangrijkste productie vindt plaats in de omgeving van Moskou. Een deel van de slachterijen bevindt zich in de productiegebieden, terwijl de verdere verwerking in de stedelijke gebieden plaatsvindt. Is de Russische varkensvleesindustrie van oudsher veelal nog losgekoppeld van de primaire productie, in de nieuwe agro-industriële complexen worden vaak integraties opgezet. Een knelpunt voor buitenlandse investeerders is de onderontwikkelde en weinig transparante juridische infrastructuur en de nog grote bureaucratie. Het is voor buitenlandse bedrijven daarom belangrijk om samen te werken met een goede Russische partner.

De varkenshouderij in Rusland bestaat nu deels uit agrarische ondernemingen en deels uit microbedrijven die voor eigen consumptie produceren. Daarnaast zijn er 30 zeer grote bedrijven met meer dan 30.000 varkens. Veel voormalige staatsbedrijven hebben sterk verouderde stallen, lage productieresultaten en het ontbreekt aan modern fokmateriaal. De verwachting is dat de microbedrijven goeddeels zullen verdwijnen; deze bedrijven leveren nu nog wel de helft van de totale productie, maar kunnen niet voldoen aan de vraag naar grote volumes en ook de kwaliteit en leveringscondities zijn onvoldoende. Deze leveranciers vervullen nu een bufferfunctie: in tijden van schaarste vullen zij het tekort in aanvoer op.

De vleesverwerking is voor ruim eenderde in handen van de zeven grootste vleesverwerkers. Deze verwerkers beschikken over moderne machines en technologieën en goede distributie- en verkoopkanalen. Bij kleinere verwerkers ontbreekt het veelal aan voldoende geschoold management.

De huidige investeringen in de Russische varkenshouderij worden in veel gevallen gefinancierd door bedrijven die actief zijn in olie- en gaswinning. Het is dan ook niet zozeer gebrek aan middelen, maar gebrek aan kennis en goed management dat snelle verbetering van de sector in de weg staat.

Roemenië

In Roemenië domineert kleinschalige landbouw. De verkaveling is ongunstig en de percelen zijn doorgaans klein. De agrarische sector is bovendien gericht op bulkproductie en de toegevoegde waarde is gering. De ontwikkeling van de koopkracht in Roemenië blijft achter in verhouding tot de andere drie onderzochte landen. De netto-ontvangst van EU-gelden draagt bij aan structuurontwikkeling, bestrijding van corruptie en aan het wegwerken van armoede. De landbouw kent bovendien investeringssubsidies om de bedrijfsstructuur te verbeteren. Gunstig is de aanwezigheid van de zeehaven in Constanta, waardoor internationale handel – onder andere in grondstoffen voor veevoeders – mogelijk is. De binnenlandse productie van varkensvlees in Roemenië groeit, maar de verwachting is dat het land afhankelijk zal blijven van import van vlees. Een obstakel voor export is de rondwarende varkenspest in veel delen van het land, ondanks de grootschalige bestrijding door vaccinatie. Gunstige productieomstandigheden voor Westerse investeerders zijn de lage kostprijs (voordelige arbeid, lage milieukosten en lage voerkosten). Wettelijke beperkingen zijn er nauwelijks en het is ook voor buitenlandse investeerders mogelijk om grond te kopen. De varkensvleesindustrie is deels geïntegreerd en vrij geconcentreerd. Verwacht wordt dat in de grootschalige industrie een verdere opschaling zal plaatsvinden en de afzet zich meer en meer zal gaan richten op retail. Kleine en middelgrote verwerkers zullen verdwijnen, mede omdat zij niet kunnen voldoen aan de EU-regels.

Oekraïne

Na de val van de Sovjet-Unie is de agrarische sector in Oekraïne gehalveerd, als gevolg van het wegvallen van de Russische afzetmarkt. De economie zal de komende jaren nog fors groeien en de koopkracht zal over 15 jaar het niveau van Nederland benaderen. Dit jaar of komend jaar zal Oekraïne toetreden tot de WTO. Grote obstakels in het zakendoen in Oekraïne zijn corruptie, bureaucratie, een onduidelijk economisch overheidsbeleid en gebrek aan een onafhankelijke rechterlijke macht. Er is onvoldoende investeringskapitaal en bedrijven hebben behoefte aan westers kapitaal en technologie. Oekraïne is netto-importeur van varkensvlees en dat zal zo blijven, want de productie stijgt minder dan de consumptie. Dit ondanks het overheidsbeleid om de varkenssector te verdubbelen; een dergelijke groei lijkt op korte termijn niet haalbaar.

Hongarije

Als lid van de EU maakt Hongarije deel uit van een grote open markt. De aanwezigheid van veel grond en de grote maatschappelijke acceptatie zijn aantrekkelijke voorwaarden voor ontwikkeling van de sector. Gebrek aan financiële middelen, kennis en management staan zo'n ontwikkeling vooralsnog in de weg.

Van oudsher is de varkenshouderij in Hongarije gericht op relatief vette varkens. De slachten- en verwerkingsbedrijven zijn echter verouderd en hebben te maken met onderbenutting en hoge kosten door inefficiëntie. Daar komt bij dat de aanvoer niet stabiel is en bedrijven in de productieketen nauwelijks samen werken, mede door gebrek aan onderling vertrouwen. De voederindustrie beschikt over grote voorraden, maar in geval van minder gunstige jaren wordt het ontbreken van een zeehaven voor aanvoer van grondstoffen gemist. De afgelopen jaren daalde de omvang van de Hongaarse varkensstapel van 10 miljoen dieren naar minder dan 4 miljoen. Dit als gevolg van het tijdelijk wegvallen van de Russische markt, door import uit de EU en door algehele malaise in de varkenshouderij gedurende voorgaande jaren.

JH

De Hongaarse praktijk

Als varkenshouder in Hongarije ervaart de Nederlander Ronald Scholten dagelijks de plussen en minnen van de Hongaarse veehouderijpraktijk: "Omdat ik gehuwd ben met een Hongaarse vrouw was het voor mij mogelijk om in 2002 in Hongarije een bedrijf te starten in de Hongaarse varkenshouderij. Want naast allerlei meer bedrijfsmatige obstakels is vooral ook het niet beheersen van de taal voor veel westerlingen een grote handicap, maar met mijn vrouw als tolk was dat voor ons op te lossen." Inmiddels is het bedrijf van Scholten uitgegroeid tot drie bedrijven met in totaal 9.000 vleesvarkens. Het beeld dat Scholten schetst van de Hongaarse varkenshouderij komt deels overeen met dat van de andere onderzochte landen: "Vakkennis en management in de varkenshouderij schieten nu tekort om goed mee te komen binnen de internationale markt, terwijl de slachterijen kampen met overcapaciteit en inefficiënte productie." Toch zijn er opmerkelijke verschillen: "De gezondheidszorg en de veterinaire systemen zijn hier goed ontwikkeld. Daarbij is Hongarije een land met een stabiel politiek klimaat en een groeiende economie. Een aantal Westerse bedrijven is hier al aanwezig. Zo is fokbedrijf Topigs hier marktleider en aanwezig met een nucleusfokkerij. De export naar Rusland profiteert van de oude connecties en de afzet is nu weer goed, ondanks dat Rusland een vrij moeilijke markt is met veel bureaucratische hindernissen." Het grootste gemis in de Hongaarse varkenskolom is het ontbreken van goede scholing, kennis en management, zo signaleert Scholten: "Dit tekort is een grote hindernis voor de sector om vooruitgang te boeken en speelt ook parten bij bijvoorbeeld investeringen in technologie; de aanschaf van bijvoorbeeld ventilatiesystemen is één, het is zaak ook de kennis in huis te halen om deze systemen vervolgens optimaal toe te kunnen passen en te onderhouden."

www.sps-hungary.com

Het economisch en agrarisch signalement van de genoemde landen is uitvoerig beschreven in de LEI-publicatie Investeren in de varkenskolom in Hongarije, Roemenië, Oekraïne en Rusland. Auteurs: Robert Hoste, Coen van Wagenberg, Ron Bergevoet en Liesbeth de Schutter. Het rapport is op te vragen bij Lia Luijkx via e-mail: a.p.luijkx-visser@minInv.nl

Kort graag...

Het Ministerie van Landbouw heeft ruim 50 LNV-raden in evenzoveel landen. Elke maand maken we kennis met een van onze verre medewerkers.

11 vragen aan Jelle Landstra

Wat zou u doen als u dit werk niet deed?

In elk geval iets in het buitenland. Mijn grote voorbeeld was een tante die na de oorlog telkens een paar jaar spaarde en dan een jaar op reis ging. Het zit in de familie. Mijn ouders, mijn broer en zussen hebben elk voor zich allemaal korter of langer in het buitenland gewoond. Ik heb gestudeerd in Wageningen om ontwikkelingswerk te gaan doen. Ik koos vooral vakken waarbij je kon reizen. Zo was ik als student in Zuid-Afrika, Canada en Spanje. Dat leidde tot een nogal uiteenlopend vakkenpakket. Maar als attaché moet je juist breed georiënteerd zijn, dus dat kwam goed uit.

Wat moet iedereen weten over Centraal Europa?

Dat het zo dichtbij is. En dat de onderlinge afstanden tussen de verschillende hoofdsteden in de regio ook maar heel gering zijn. Maar je rijdt, files daargelaten, binnen twee en een half uur van Boedapest naar Wenen. En de afstand Boedapest - Zagreb is minder dan Groningen - Brussel.

Wanneer denkt u 'dit is een mooie dag'?

Als ik de majestueuze, soms kolkende Donau door Boedapest zie stromen. En dat is bijna elke dag.

Wat is uw grootste ergernis?

Dat ik al weer over de helft van mijn plaatsing in Boedapest ben! Heel jammer vind ik dat de fondsen voor steun aan de nieuwe lidstaten na de toetreding zijn afgebouwd. Daarmee zijn projecten gefinancierd die ook belangrijk zijn voor Nederland. Denk bijvoorbeeld aan biodiversiteit. Op dat gebied is in deze regio nog veel te doen en werken aan het Pan Europees Ecologisch Netwerk kun je niet alleen in Nederland.

Voor wie heeft u bewondering?

Voor mijn vrouw en kinderen die mijn reislust altijd volop ruimte hebben gegeven. En er zelf gelukkig ook zeer van hebben genoten! Tegenwoordig is dat onvoorstelbaar maar mijn vrouw heeft in de jaren 70, met nog een jaar te gaan, haar studie opgegeven om met mij naar Teheran te verhuizen. Maar ja, toen hadden we nog maar eens per twee jaar verlof, telefoneren was nauwelijks mogelijk en de fax bestond nog niet eens.

Welke sector laat hier absoluut kansen liggen?

Ik zou het liever anders formuleren: waar liggen hier kansen voor Nederland? Als ik mij moet beperken tot één sector, dan noem ik technologie voor de (kas)tuinbouw. De kastuinbouw moet in Hongarije nog een flinke impuls krijgen om de mogelijkheden die er zijn te verwezenlijken. Die mogelijkheden zijn groot. Er zijn goede productieomstandigheden als licht en geothermische energie, maar ook interessante en groeiende markten nabij.

Hoe staat het met duurzaam ondernemen in uw werkgebied?

Het mes snijdt hierin aan twee kanten. Neem Hongarije. De landbouw is daar veel minder intensief dan in Nederland. Dat betekent een lagere milieubelasting en dat wil men graag ook zo houden. Aan de andere kant is er nog een flinke economische achterstand die men graag wil inhalen. Daar ligt dus een spanningsveld.

Wat kan er op uw werkterrein beslist beter?

Ooit las ik in een Nieuwsbrief van LNV deze uitspraak van een ondernemer: 'De ambtelijke cultuur is gericht op het vervangen van onzekerheden door schijnzekerheden van de

bureaucratie'. Dat herken ik wel. Ik heb de indruk dat wij ambtenaren dit niet in zijn volle omvang willen erkennen. Bij klachten over toegenomen lastendruk zeggen wij al gauw dat dit vooral perceptie is. Jammer, want dit komt ons zelfcorrigerend vermogen niet ten goede.

Welk lokaal gerecht is uw absolute favoriet?

Hongarije is hét land van de ganzenlever. Dit gerecht laat ik inmiddels echter staan omdat het nuttigen ervan om ethische redenen niet past in de politiek van LNV. De dokter vindt het overigens ook niet goed voor mij.

Met wie zou u een avond op stap willen?

Met twee vroegere collega's: Irene Dolgoff, met wie ik werkte op de LNV-afdeling in Tokio. En Klaas de Jong, die mijn baas was in Teheran en later in Den Haag. Irene: omdat ze zo'n enorm goed humeur heeft dat zelfs ik haar daar nooit uit heb weten te krijgen. Klaas: omdat ik veel van hem heb geleerd, wat ik overigens voor een groot deel weer heb moeten afleren omdat het van mij niet werd gepikt.

Uw sleutelwoord voor de toekomst?

'If you don't know where to go you will end up somewhere else'.

Korte berichten uit het buitenland

Kenia

LNV-afdeling Nairobi

RECTIFICATIE

In het november nummer van Berichten Buitenland werd melding gemaakt van de enorme groei van de export van bloemen vanuit Kenia met als bronvermelding LNV-afdeling Nairobi. Het bericht was echter niet van hen afkomstig. De groei van de wereldwijde export van snijbloemen vanuit Kenia is inderdaad fors te noemen. In 2006 werd wereldwijd ter waarde van 256 miljoen euro geëxporteerd. Hiervan was 166 miljoen afkomstig uit de rozensector. Over de eerste acht maanden van 2007 bedroeg de totale export al 313 miljoen euro, waarvan 163 miljoen euro uit de rozensector. Bij een extrapolatie naar 12 maanden zou dit neerkomen op een totale waarde van 470 miljoen euro. De volumes echter geven een ander beeld, in heel 2006 is 86,5 miljoen kilo aan snijbloemen geëxporteerd, in de eerste acht maanden van 2007 bedroeg dit 59,5 miljoen kilo (89,5 kg bij 12 maanden). De oorzaak voor de forse waardestijging van de export moet vooral worden gezocht in de sterke positie van de Keniaanse Shilling ten opzichte van de zwakke dollar. Van de in het november nummer genoemde wildgroei van illegale kweek- en handelspraktijken is bij de LNV-afdeling Nairobi niets bekend. Bovengenoemde bedragen zijn tegen een gemiddelde koers van Ksh naar Euro omgerekend. Alle statistische gegevens zijn afkomstig van de Keniaanse HCDA.

Kenia gaat aan de jatropha

De Keniaanse overheid heeft een speciale eenheid opgericht die het grootschalig planten van jatropha in Kenia onderzoekt. De eenheid onderzoekt ook wat de voordelen zijn van het handelen in CO2-emissierechten. Jatropha is een plant die drie jaar zonder water kan. De giftige noten van deze plant bevatten een hoog oliegehalte, uitstekend geschikt als vervanger van dieselolie. Daar komt bij dat een jatrophaboompje zo'n acht kilo koolstofdioxide opslaat, zodat het bijdraagt aan de strijd tegen het broeikaseffect. De struik kan op eenvoudige wijze verbouwd worden in droge gebieden, zonder vruchtbare landbouwgrond te verdringen. Toegepast als heg kan het zelfs landbouwgewassen beschermen tegen rondgrazend vee en door erosie aangetaste gebieden helpen herstellen.

Korte berichten uit het buitenland

AMERIKA

Ecuador

Europese Unie voldoet niet aan regels

De Europese Unie is door de Wereld Handelsorganisatie (WTO) op de vingers getikt omdat de importtarieven voor bananen nog steeds niet voldoen aan internationale regels. Een vertegenwoordiger van Ecuador, dat een klacht tegen de EU indiende, spreekt van een 'absolute overwinning'. Een EU-vertegenwoordiger reageerde teleurgesteld, en wees erop dat de WTO geen rekening heeft gehouden met de groeiende bananenimport uit Latijns-Amerika. De EU kondigt overeenkomsten met bananenproducerende landen aan die 'bevredigend zijn voor alle partijen'. Ook de VS en Colombia hebben bij de WTO geklaagd over de Europese bananentarieven. Latijns-Amerikaanse bananen nemen 60% van de Europese bananenmarkt voor hun rekening, Afrikaanse en Caribische producenten 20%. Europese bananen van Franse en Spaanse eilanden zijn goed voor nog eens 20%.

Mexico

LNV-afdeling Mexico

Bio-energie voor de export

Zes Mexicaanse bedrijven beginnen vanaf mei 2008 met de winning van ethanol uit suikerbieten, suikerriet, sorghum en maïs. De biobrandstoffen zullen echter allemaal worden geëxporteerd naar de VS, omdat Mexico het gebruik ervan nog niet wettelijk heeft geregeld. Er worden vier fabrieken gebouwd in de staten of Nayarit, Jalisco, Nuevo Leon en Sonora, een investering van totaal 250 miljoen euro.

Varkensvleesprotectionisme heilloze weg

Mexicaanse varkensvleesproducenten willen dat de grenzen dichtgaan voor Amerikaans varkensvlees. Maar volgens Raul de la Paz, voorzitter van de Mexicaanse Vleesraad, zal zo'n daad van protectionisme niet alleen de vleesindustrie, maar ook de portemonnee van de consument bedreigen. Die zal daardoor alleen maar zijn toevlucht nemen tot kip en rundvlees. De varkensindustrie is er niet mee gered. Volgens De la Paz moeten Mexicaanse varkensvleesproducenten werken aan de kwaliteit en het volume van hun product. Zolang die onder de maat blijven, is import van Amerikaans varkensvlees onvermijdelijk.

Verenigde Staten

LNV-afdeling Washington

Zout niet meer veilig

Zout dreigt in de VS zijn status als GRAS (Generally Recognized As Safe) te verliezen. Daarover heeft de *Food and Drug Administration* (FDA) eind november 2007 een bijeenkomst gehouden. Het agentschap overweegt om zout te herclassificeren als een voedingsadditief waar risico aan is verbonden. Dat zou onder andere betekenen dat fabrikanten verplicht wordt waarschuwinglabels aan te brengen op voedingsmiddelen met een hoog zoutgehalte en dat de aanbevolen dagelijkse maximale inname van zout wordt verminderd. Vertegenwoordigers van de voedingsmiddelenindustrie zijn niet gelukkig met het idee voor een waarschuwing op voedingsmiddelenverpakkingen. De huidige claims geven consumenten volgens hen voldoende keuze. Daarnaast is er volgens hen een overvloed aan gegevens waaruit blijkt dat producten met een laag zoutgehalte niet goed verkopen. De vertegenwoordigers roepen de FDA dan ook op om onderzoeksgeld beschikbaar te stellen voor het vinden van alternatieven voor zout.

Fytosanitaire certificaten

Nog dit jaar zullen alle geïmporteerde groenten en fruit uit alle landen altijd voorzien moeten zijn van fytosanitaire certificaten. Op een aantal uitzonderingen na (bijvoorbeeld de Nederlandse paprika's) zijn fytosanitaire certificaten op dit moment niet verplicht voor de invoer van groenten en fruit in de VS. Maar de *Animal and Plant Health Inspection Service* (APHIS) heeft aangekondigd dat in maart 2008 de *Final Rule* zal worden gepubliceerd met betrekking tot fytosanitaire certificaten. Enkele maanden na de publicatie zal de nieuwe regel van kracht worden.

Nieuwe eisen zeevracht

Importeurs en vervoerders moeten, als het aan de *US Customs and Border Protection* (CBP) ligt, voortaan aanvullende informatie verstrekken voordat zeevracht in de Verenigde Staten geïmporteerd kan worden. De CBP heeft daarvoor op 2 januari een voorstel gepubliceerd in de Federal Register. Het gaat om een zogenaamde '*security filing*', een extra maatregel van het *Department of Homeland Security* (waar CBP onder valt) voor de identificatie en risicobeoordeling van zeevrachten. Geschat wordt dat de nieuwe regel de industrie tussen 271 en 480 miljoen euro per jaar gaat kosten. Het voorstel heeft tot dusver alleen betrekking op zeevrachten, maar het is niet onwaarschijnlijk dat deze regel in de toekomst ook voor andere vervoersmiddelen van kracht wordt.

Korte berichten uit het buitenland

AZIË

India

LNV-afdeling New Delhi

Slechte logistiek kost India geld

Miserabele wegen, lange wachttijden in havens en op luchthavens en administratieve vertragingen: de slechte logistieke situatie in India kost het land 21 miljard euro per jaar extra. Er is bovendien een acuut tekort aan vakkundige arbeidskrachten, aldus een rapport dat onlangs gepubliceerd werd door KPMG in samenwerking met de *Confederation of Indian Industry*. In het rapport getiteld '*Skill Gaps in the Indian Logistics Sector*' wordt gesteld dat in alle segmenten van de logistieke sector er een tekort is aan getrainde mankracht. De situatie is echter het meest nijpend op het gebied van onder andere vrachtverkeer en in de opslag. Op dit moment zijn er ongeveer drie miljoen vrachtwagenchauffeurs. Dit zijn over het algemeen ongeschoolde mensen. Door de positieve economische ontwikkeling in India en de opkomst van de retailsector, zullen er veel meer ervaren en getrainde chauffeurs nodig zijn. In het rapport wordt de sector geadviseerd een institutioneel netwerk op te zetten en om gezamenlijk het probleem aan te pakken.

Japan

LNV-afdeling Tokio

Nederlands kalfsvlees en darmen

De hervatting van de export van Nederlands kalfsvlees en van darmen naar Japan is weer een klein stapje dichterbij. Dat blijkt uit de positieve Japanse houding tijdens de laatste '*EU-Japan Regulatory Reform Dialogue (RDD)*' in Tokio, afgelopen december. Doel van dit halfjaarlijkse overleg is om onnodige en (handels)belemmerende regelgeving weg te nemen. De voor Nederland belangrijkste agendapunten waren kwekersrecht en de import van rundvlees en –producten met het oog op de wens van het bedrijfsleven om kalfsvlees en darmen naar Japan te gaan exporteren.

Nieuwe generatie composite foods

Met een nieuwe generatie samengestelde levensmiddelen (composite foods) probeert het Japanse bedrijf *FCOM Co. (Fresh Functional Food Composite)* de binnen- en buitenlandse markt te veroveren. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een van oorsprong industriële infusietechnologie. Door verse of rauwe levensmiddelen eerst te drogen alvorens ze te infuseren, behoudt het product langer zijn smaak en structuur. Deze techniek heeft verrassende combinaties opgeleverd zoals appels geïnfuseerd met wijn en gevriesdroogde aardbeien geïnfuseerd met witte chocolade. Het bedrijf is er ook al in geslaagd om bessen te infuseren met chocolade en de vitamineachtige coenzym Q10 en het onderzoekt de infusie van rijst met verschillende voedingsstoffen. Hierdoor kunnen ook senioren er zich straks van verzekeren dat op hun oude dag hun voeding gebalanceerd blijft.

Komend najaar weer bloemenexpo

Komend najaar vindt in de *Makuhari Messe* nabij Tokio weer de *International Flower Expo (IFEX)* plaats. Parallel aan de IFEX is er de *International Garden & Exterior Expo (GARDEX)*. De IFEX, die dit jaar voor de vijfde maal georganiseerd wordt, mag zich verheugen in toenemende belangstelling, zowel van het aantal deelnemers als het aantal bezoekers. Afgelopen jaar (2007) namen 732 bedrijven uit 48 landen deel en bereikte de beurs een record aantal bezoekers van 29.648. Dit ondanks het feit dat de beurs samenviel met Hortifair, waardoor de deelname uit vooral Europa ietwat tegenviel. Voor 2008 verwacht de organisatie een verdere groei. De samenvoeging, afgelopen jaar, van de GARDEX met de IFEX bleek een succes. De beurs richt zich op producenten en –groepen, importeurs, exporteurs, landbouwcoöperaties, zaad(veredeling)bedrijven, bloemdecoratie, *flowerdesign*, droogbloemen, tuinieren etc. De beurs is van 30 oktober tot en met 1 november. Meer

informatie kunt u vinden op de website www.ifex.jp of is op aanvraag beschikbaar bij de LNV-afdeling Tokio.

Nederland bekroont horsmakreel

De firma *Yugengaisha Suzuko Shoten* is winnaar van de *Embassy Award* voor het beste verwerkte visproduct '*Orandasan Aji-no-himond*'. Het bedrijf kreeg de award op 20 november uitgereikt door de LNV-raad op de achttiende Japanse '*National Exhibition of Processed Marine Products*'. De Ambassade Prijs wordt jaarlijks uitgereikt door Nederland, Noorwegen en Ierland. '*Orandasan Aji-no-himond*' is een product op basis van horsmakreel uit Nederland. De horsmakreel wordt met de hand licht gezouten en vervolgens gedroogd.

Verhoging melkprijzen

Voor het eerst in dertig jaar zullen de drie grootste zuivelondernemingen in Japan – *Meiji Dairies Corp.*, *Morinaga Milk Industry Co.* en *Nippon Milk Community Co.* – dit voorjaar hun zuivelprijzen verhogen. De drie zuivelondernemingen zijn met de *Kanto Cooperative Federation of Milk Marketing Group* overeengekomen om minimaal 3% meer te gaan betalen voor de afname van rauwe melk. Op die manier worden boeren gecompenseerd voor de gestegen prijzen van veevoer. Met de negen andere regionale producentengroepen worden waarschijnlijk gelijksoortige afspraken gemaakt. De aangekondigde verhoging van de melkprijzen volgt op eerdere prijsverhogingen (en nog te verwachten verdere verhogingen) voor onder meer tarwe.

Korea

LNV-afdeling Seoul

Koreaanse landbouwproducten in de lift

De agrarische export van Zuid-Korea is vorig jaar gestegen tot een totale waarde van 1,6 miljard euro. De export van snijbloemen nam toe met 48,7% tot een waarde van 35 miljoen euro. Orchideeën waren het meest in trek. Ook de export van fruit en met name peren liet een grote groei van 47,2% zien tot een exportwaarde van 84,3 miljoen euro. De totale waarde van verse producten groeide met 9,3% uit tot een waarde van 355 miljoen euro.

Korte berichten uit het buitenland

EUROPESE UNIE

België

LNV-afdeling Brussel

Nieuw kwaliteitslabel moet Belgisch bier beschermen

Twaalf Belgische familiebrewerijen gaan hun product voortaan promoten als ambachtelijk bier onder het kwaliteitslabel '*Belgian Family Brewers*'. Het gaat om onder meer de bieren De Koninck, Kasteelbier, Gouden Carolus, Bush, Wittekerke en Kriek. Het label is een reactie op de opkomst van inferieure bieren in met name de VS onder de noemer '*Belgian Style*'. Brouwers die het kwaliteitslabel willen gaan dragen, moeten aan strenge eisen voldoen. Ze moeten als brouwerij vijftig jaar bestaan, bier brouwen volgens een traditie die is doorgegeven van vader op zoon en het bedrijf moet met eigen kapitaal zijn gefinancierd.

Devgen wil alleen nog agrobusiness

Het Belgische biotechnologiebedrijf Devgen gaat zijn pharma-activiteiten afstoten om zich volledig te kunnen concentreren op de agrobusiness. Daarmee is het het afgelopen jaar erg goed gegaan. De divisie legt zich vooral toe op gewasbescherming en is sinds kort ook actief in de productie van rijstzaden in India.

Aanvankelijk gaat Devgen in India nieuwe zaden ontwikkelen op basis van kruisingen. Binnen enkele jaren wil het er ook genetisch verbeterde varianten op de markt brengen. Voor andere gewassen, zoals katoen, maïs en soja, blijft Devgen technologie leveren voor zaadbedrijven zoals Monsanto.

Onlangs slaagde Devgen erin een maïsplant met behulp van genetische manipulatie te beschermen tegen schadelijke insecten. Ook heeft het bedrijf succes met de strijd tegen de coloradokever en tegen nematoden, wormpjes die de wortels van planten aantasten. Devgen beschikte eind september 2007 over een kaspositie van 45,8 miljoen euro. Het nettoverlies bedroeg na negen maanden 8,7 miljoen euro terwijl de inkomsten daalden tot 6 miljoen euro.

Gent vegaparadijs

Het Belgische Gent is de laatste tien jaar uitgegroeid tot de vegetarische hoofdstad van Europa. Gent telt één vegetarisch restaurant per tienduizend inwoners, meer dan 'veggievriendelijke' wereldsteden als Londen en Madrid. Voor iedere vegetariër is er wat wils, van veggiefastfood tot veggiehaute-cuisine.

Verenigd Koninkrijk

LNV-afdeling Londen

Voedselcampagne richt zich op de jeugd

Veranderingen in het eetpatroon hebben tot gevolg dat veel Britten op jongere leeftijd steeds dikker worden. Daarom is in september vorig jaar de campagne *Year of Food and Farming* (YFF) van start gegaan. Die is gericht op voorlichting voor jongeren op het gebied van kennis van het platteland, de landbouw en het belang van het eten van gezond voedsel. Het is een initiatief van de charitatieve instelling *Farming and Countryside Education* (FACE). FACE wordt daarin gesteund door de Food Standards Agency (FSA), te vergelijken met de Nederlandse VWA. De campagne wordt eveneens ondersteund door drie ministeries: de *Department for Children, Schools and Families*, de *Department of Environment, Food and Rural Affairs* en de *Department of Health*. Ook de voedselverwerkende industrie, de boeren en maatschappelijke organisaties, zoals de *Soil Association*, de *National Farmers' Union*, de *British Hospitality Association*, de *British Retail Consortium* en de *Food and Drink Federation* zijn betrokken bij deze grootscheepse campagne. Meer informatie via www.yearoffoodandfarming.org.uk.

Klimaatwetgeving legt bindende emissiedoelen op

Het Verenigd Koninkrijk zal in 2010 naar schatting 16% minder kooldioxide (CO₂) uitstoten dan in 1990. Toch moet het meer doen om de uitstoot verder te verminderen. Dit zei Minister Hilary Benn van het Britse Ministerie van Voedsel, Milieu en Plattelandszaken (DEFRA) op 4 december jongstleden tijdens een hoorzitting in het Lagerhuis. De vermindering ten opzichte van de uitstoot in 1990 is lager dan de gewenste doelstelling van 20% die was vastgelegd in het verkiezingsmanifest van de regerende Labour-partij. Er is al langere tijd kritiek vanuit de milieu organisaties over het falen van de overheid om de twintig procentdoelstelling te behalen. Een aanmerkelijk deel van de 16 procentvermindering zal bovendien komen uit de CO₂-kredieten die zijn aangekocht uit het buitenland. Benn wees erop dat klimaatsverandering een mondiaal probleem is en dat de oplossing dus ook op mondiale schaal gezocht moet worden.

In november werd het VK het eerste land dat een klimaatwetsontwerp met bindende emissiedoelen bekendmaakte. De zogenaamde Climate Change Bill stelt voor om een vermindering van 26% tot 32% in 2020 en een vermindering van 60% in 2050 vast te leggen ten opzichte van het niveau in 1990. Ook zullen Minister Benn en Premier Gordon Brown voorstellen om een onafhankelijk klimaattoezichtscomité op te zetten om een mogelijk einddoel van 80%-reductie in 2050 te onderzoeken. Het Britse bedrijfsleven verwelkomt het wetsvoorstel vanwege de langverwachte officiële bindende reductiedoelen. Het wetsvoorstel wordt nu besproken in het parlement en de regering hoopt dat een klimaatwet over zes maanden in werking kan treden.

Supermarkten willen verbod batterijeieren

Vier jaar vóór de invoering van Europese wetgeving in 2012 om legbatterijeieren te verbieden, hebben de meeste grote Britse supermarkten aangekondigd met de verkoop ervan te stoppen. Dit besluit is een gevolg van de groeiende aandacht van de Britse consument voor dierenwelzijn. Verschillende bekende chef-koks, zoals Jamie Oliver en Hugh

Fearnley-Whittingstall ontmaskeren in hun veelbekeken televisieprogramma's, zoals *Jamie's Fowl Dinners* en *Hugh's Chicken Run* het leed dat legbatterijen veroorzaken. *Sainsbury*, *Morrisons* and de *Co-op* hebben nu ingestemd om eieren van batterijhennen te verbieden, terwijl Marks & Spencer al sinds 2003 uitsluitend scharreleieren verkopen. *Waitrose* verkoopt sinds vorig jaar hoofdzakelijk scharreleieren. Ook alle producten waarin eieren verwerkt zijn zullen slechts scharreleieren bevatten.

De supermarktketens zullen de volgende twee jaar geleidelijk aan ophouden batterijeieren te verkopen. *Asda* en *Tesco* hebben nog niet besloten om mee te doen. Wel hebben zij minder ruimte op de schappen beschikbaar gesteld voor batterijeieren. *Rowen West-Henzell* van *Compassion in World Farming* zei dat *Tesco* en *Asda*, de twee grootste Britse supermarkten, een voorbeeld zouden moeten geven, in plaats van opzettelijk te treuzelen over een zo belangrijke kwestie voor de Britse consument.

Korte berichten uit het buitenland

MIDDEN-OOSTEN

Dubai

LNV-afdeling Abu Dhabi

Opzet barcodesysteem

Er wordt een nieuw barcodesysteem voor de import van voedsel geïntroduceerd in Dubai, waarvan men hoopt dat het ook in de rest van het Midden Oosten kan worden uitgerold. In deze barcode zullen het land van herkomst, de classificering van het product, opslag informatie en testresultaten van voedsellaboratoria worden opgenomen. Er zouden inmiddels al zo'n 27.000 items van barcodes zijn voorzien. Er wordt een grote efficiency winst verwacht vooral voor de inspectiediensten omdat er veel minder gegevens zullen hoeven te worden ingevoerd en er meer service kan worden verleend door het makkelijker uitslaan van gezondheidscertificaten, het goedkeuren van labels en destructiecertificaten. Voorlopig moeten echter nog wel het gewicht, de stukgoednummers en de vervaldatum met de hand worden ingevoerd. De jaarlijkse groei van de franchise business in het Midden-Oosten bedroeg in 2005 27% met een omzet van USD 14 miljard, waarvan fast food 40% voor haar rekening neemt.

Voedselimportcijfers

Het Midden-Oosten is bijna geheel afhankelijk van voedselimporten. Koeweit gaat aan kop met 100% in 2006. Egypte importeert voor zo'n 30%. De voorspelling van de WTO is dat de regio de tweede plaats van snelst groeiende regio van de wereld zal bereiken. In Dubai alleen groeide de handel in buitenlandse voedingsmiddelen over de periode 2000-2005 met 30% per jaar. De 221 actieve bedrijven uit Dubai die in deze sector actief zijn, draaien een omzet van 1,6 miljard euro per jaar. Hiervan bestaat 60% uit import, 20% uit export en een andere 20% uit re-export. De import van voedsel in de Verenigde Arabische Emiraten bedroeg in 2006 twee miljard euro en groeit de laatste jaren met 10% per jaar. De totale voedings- en genotmiddelenmarkt in de VAE kende in 2006 een omvang van 3,4 miljard euro. Saoedi-Arabië blijft de grootste voedselimporteur in de regio en neemt ongeveer 60% van alle import voor haar rekening.

Korte berichten uit het buitenland

OVERIG EUROPA

Oekraïne

LNV-afdeling Kiev

Import beperkt

De Oekraïense regering heeft de vergunningen voor importeurs afgeschaft. De veterinaire eisen (certificaat en toestemming voor import) blijven echter hetzelfde. Onlangs werd het certificaat voor import van runderen goedgekeurd. De import van suikerbieten, suikerriet en siroop blijft toegestaan. Ruwe olie en gas uit de Oekraïne mogen worden geëxporteerd.

Match Makingreis naar Brno, Tsjechië

Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit organiseert in samenwerking met LNV-afdeling Praag een handelsreis naar Brno in Tsjechië. Deze handelsreis voor het agrarisch bedrijfsleven zal plaatsvinden van zondag 6 tot woensdag 9 april 2008. De nadruk van de handelsreis ligt op het leggen van nieuwe contacten. Naast een aantal zakelijke bijeenkomsten en een bezoek aan de Tech Agro in Brno, ontmoet elk deelnemend bedrijf een aantal potentiële zakenpartners en klanten, geselecteerd op basis van zijn bedrijfsprofiel en specifieke wensen. Dit kunnen mogelijke afnemers/eindgebruikers zijn, maar ook agenten, distributeurs, leveranciers of andere samenwerkingspartners. Voor dit individuele match-making traject zult u na uw aanmelding door een hierin gespecialiseerd bureau worden benaderd.

Wij nodigen u uit om deel te nemen aan deze handelsreis.

Meer informatie via Phaff Exportmarketing te Dronten, telefoon 0321 387 933. Voor inhoudelijke vragen kunt u terecht bij de verantwoordelijke LNV-afdeling in Praag, telefoon 00 420 224312190, e-mail pra-lnv@minbuza.nl of bij het ministerie van LNV, Directie Industrie en Handel, Arie Veldhuizen telefoon 070 378 47 17.

Bizmatch naar Colombia

Pro-export van Colombia biedt een gelimiteerd aantal inkopers uit Nederland een mogelijkheid (basis ec. class) om naar de "Bizmatch" in Colombia te gaan. Deze vindt van 2 - 3 april plaats in Bogotá.

Bedrijven die op zoek zijn naar nieuwe producten en/of markten kunnen van deze gelegenheid gebruik maken om in contact te komen met Colombiaanse exporteurs van producten zoals vers fruit, kruiden, blikconserven, koffie, vruchtensappen en - pulp, tonijn en garnalen, noten, delicatessen, honing, organische producten, diepvriesproducten, spijsolie, suiker, chocolade, snacks, bak- en zoetwaren, bloemen, enzovoort.

Voor meer informatie kunt u terecht bij: Javier Hendez Ambassade Colombia Telefoon 070-3614545 Email: javierhendez@xs4all.nl

Internationale pioniers uit de agribusiness aan het woord

Exportise

De Exportise van:

Thomas Hooft

Locatie: Vietnam

Bedrijf: Dalat Hasfarms

Sector: Sierteelt

Sinds: 1994

"In 1978 - op de kop af dertig jaar geleden - ben ik uit Nederland vertrokken; het grote avontuur tegemoet. De keuze bestond uit Columbia, Kenia of Saoedi-Arabië. Ik koos voor het laatste land. Was het minst bekend, en leek mij het meest spannend. Wat ik me goed herinner, toen ik voet zette op het vliegveld van Bahrein, is die complete, alles verzengende hitte. En mannen in het wit, vrouwen in het zwart. Na dertien jaar Midden-Oosten, waar ik me bezig heb gehouden met urban & rural landscape development, heb ik ook nog even in Nigeria gezeten.

Eind jaren tachtig ben ik naar Indonesië vertrokken om met een landgenoot een bloemenbedrijf op te starten. Dat was niet direct succesvol. Het klimaat in Indonesië is niet perfect voor de export van bloemen. Ik heb toen uitgebreid onderzoek gedaan in de regio Azië en dat bracht me langs Maleisië, de Filipijnen, Vietnam en Thailand.

Vietnam bleek uiteindelijk het meest geschikt voor bloemeteelt. Het klimaat is gunstig en je kunt er produceren op hoogland. In 1993 nam ik de gok. Vietnam was toen nog 'gesloten' voor buitenlandse ondernemers. Alle factoren zeiden 'ja kom hier zaken doen', alleen de politieke situatie was een groot vraagteken. Maar in 1994, precies één jaar na mijn eerste bezoek, had ik en een stuk land en toestemming van de overheid om dat stuk land 35 jaar lang te mogen huren.

De eerste oogst volgde in mei 1995. We verkochten alles lokaal tegen een goede prijs. Met de winst die we daar uithaalden zijn we voorzichtig verder gaan ondernemen. Geen gekkigheid. Het onverwachte lokale succes was ook de reden dat we pas in 1998 zijn begonnen met exporteren. Eerst naar Thailand. Nu richten we ons vooral op Japan, Australië en Taiwan.

Met de komst van bloemenproductie in dit land is een industrie ontstaan die direct werk biedt aan 15.000 tot 18.000 mensen. En indirect aan drie- tot vijfduizend mensen. Daar ben ik blij mee. Niet trots. Wel blij. Daar komt ook duurzaamheid uit voort. We helpen lokale producenten met kwaliteitsverbetering zodat hun producten geschikt worden voor export.

Toen ik hier in Da Lat kwam, had ik lef nodig. Nu hebben ondernemers vooral een gevulde portemonnee nodig. Grond is schaars in Vietnam. Afrika is wat dat betreft een makkelijker te betreden regio."

Nieuws

Dar es Salaam, Tanzania 6 - 8 mei 2008

Agro-Industry 2008

Agro-Industry is een business-to-business meeting waar ondernemers uit zuidelijk Afrika een reeks nieuwe projectvoorstellen presenteren op het gebied van agricultuur, voedsel en agri-gerelateerde sectoren.

Agro-Industry wordt ondersteund door het promotieprogramma van de EU voor investeringen in zuidelijk Afrika. Inmiddels zijn voor het evenement meer dan honderd Afrikaanse projectvoorstellen aangemeld die stuk voor stuk geselecteerd zijn op onder andere commerciële haalbaarheid. Agro-Industry biedt Europese ondernemers de mogelijkheid kennis te maken met het bedrijfsleven in de 14 landen aangesloten bij de Southern African Development Community regio (SADC). Tijdens het programma ligt de focus met name op one-to-one Business Meetings. Agro-Industry schenkt tevens aandacht aan de financiële kant van het ondernemen in de regio.

Meer informatie

www.agro-ind2008.com. Agnes Janszen van Ecorys. E-mail agnes.janszen@agro-ind2008.com, telefoon 010-4538664 of neem contact op met Chantal Baas, e-mail c.n.baas@minlnv.nl, telefoon 070 378 57 67.

Oekraïne lid van de WTO

De WTO heeft ingestemd met de toetreding van de Oekraïne. Veertien jaar nadat het land startte met de toetredingsonderhandelingen, is de ondertekening op 4 juli 2008 in Genève een feit. Experts verwachten dat het lidmaatschap het land niet veel economische veranderingen zal brengen. Voor de agrisector, en dan met name in de suiker-, melk-, en groentensector, wordt het spannend. De concurrentie zal snel toenemen en als gevolg daarvan zullen ook de kwaliteitseisen hoger en strenger worden. Analisten voorzien ook dat buitenlandse investeerders na de ondertekening van het verdrag sneller hun weg naar de Oekraïne zullen vinden.

Matchmaking Servië/Kroatië

De Directie Industrie en Handel en de LNV-afdeling Zagreb organiseren van 12 tot 16 mei 2008 een matchmakingsreis naar Servië en Kroatië naar aanleiding van het marktrapport "Kansen Tuinbouwsector Servië en Kroatië". Deze matchmaking wordt gekoppeld aan de Novi Sad Landbouwbeurs, de grootste internationale landbouwbeurs in de Westelijke Balkan. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Alison Middleton, a.j.middleton@minlnv.nl, telefoon 070 378 5466. Het marktrapport kunt u opvragen bij Lia Luijkx, a.p. luijkx-visser@minlnv.nl.

Statistiek

Global Competitiveness Index 2007-2008

Land	Plaats	Score	Land	Plaats	Score
VS	1	5.67	Tajikistan	117	3.37
Zwitserland	2	5.62	Madagascar	118	3.36
Denemarken	3	5.55	Kyrgyz Republic	119	3.34
Zweden	4	5.54	Oeganda	120	3.33
Duitsland	5	5.51	Paraguay	121	3.30
Finland	6	5.49	Zambia	122	3.29
Singapore	7	5.45	Ethiopië	123	3.28
Japan	8	5.43	Lesotho	124	3.27
UK	9	5.41	Mauritanië	125	3.26
Nederland	10	5.40	Guyana	126	3.25
Korea, Rep.	11	5.40	Timor-Leste	127	3.20
Hong Kong SAR	12	5.37	Mozambique	128	3.02
Canada	13	5.34	Zimbabwe	129	2.88
Taiwan, China	14	5.25	Burundi	130	2.84
Oostenrijk	15	5.23	Tsjaad	131	2.78

Het complete rapport is in te zien op www.gcr.weforum.org en bevat gedetailleerde profielen van 131 landen/economieën